

ระบบการเงินระหว่างประเทศ

ลักษณะและวิวัฒนาการ

ลักษณะและความหมายของระบบการเงินระหว่างประเทศ

ระบบการเงินระหว่างประเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความเจริญรุ่งเรือง
ของเศรษฐกิจของประเทศ และความอยู่กินดีของประชาชน ทั้งนี้เพราะเป็นเครื่องมือ
ที่ทำให้เกิดการคาและธุรกรรมระหว่างประเทศและโยงระบบเงินตราของประเทศต่าง
เข้าด้วยกัน ทำให้สามารถเกิด Division of Labour และ Specialization
ระหว่างประเทศ ขอบเขตของการคาและธุรกิจจึงพยายามขยายตัวไปนอกอาณาเขต
ของแต่ละประเทศ ทำให้การไรทรัพยากรรวมทั้งแรงงานกระทำได้โดยเต็มที่ยิ่งขึ้น
ระบบการเงินระหว่างประเทศที่ทำงานอย่างโดยลดีจะช่วยส่งเสริมให้การคาและธุรกิจ
ระหว่างประเทศดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

ระบบการเงินระหว่างประเทศหมายถึง Net Work อย่างกว้าง ๆ ของวิธี
การปฏิบัติทางการคา การธนาคาร และของสถาบันที่เป็นสื่อกลางของธุรกิจระหว่าง
ประเทศที่เกิดขึ้นเป็นปกติทุกวัน ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องใช้
สินทรัพย์บางอย่างเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน การกำหนดราคาสินค้าที่คาขายกัน
ระหว่างประเทศ ตลอดจนการให้เครดิตและการชำระหนี้สินระหว่างประเทศมักจะ
กระทำกันในรูปของเงินตราหลายสกุลด้วยกัน ซึ่งส่วนมากเป็นเงินตราของประเทศ
คาขายที่สำคัญและกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินดอลลาร์ สรอ. และเงินปอนด์
สเตอร์ลิง ควบคู่กันจึงจำเป็นต้องอาศัยระบบการเงินระหว่างประเทศเพื่อเชื่อมโยง
เงินตราของประเทศต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

การที่เงินตราบางสกุลหรือเงินตราของบางประเทศมีความสำคัญและเกินกว่า
สกุลอื่น ๆ เนื่องจากว่าประเทศผู้ออกเงินตราสกุลนั้นมีการคาและธุรกิจกับต่างประเทศ

มาก และได้พัฒนา Net Work ทางด้านธนาคารเพื่อบริการและอำนวยความสะดวก
ในการค้า ทั้งทางการค้าในประเทศและระหว่างประเทศส่วนมากมักปรากฏว่า
ประเทศที่มีการค้าใหญ่ ๆ จะมีตลาดเงินภายในประเทศที่พัฒนาและเจริญมาก จึงกลายเป็น
แหล่งเงินระดมทุนของประเทศอื่น ๆ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เงินตราสกุลนั้น ๆ
มีความสำคัญ และถูกใจอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

วิวัฒนาการของระบบการเงินระหว่างประเทศ

ในระยะก่อน พ.ศ. ๒๔๕๗ แห่ทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศที่สำคัญใช้
ทองคำเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่สำคัญที่สุด ทั้งในรูปตัวของตัวเองหรือในรูป
ธนบัตรที่มีทองคำหนุนหลังอยู่ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าระบบเศรษฐกิจการเงินของโลก
ในระยะนั้นอยู่ภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำ ซึ่งใช้ทองคำเป็นทุนสำรองเงินตรา และ/หรือ
เป็นเครื่องมือสำคัญในการค้าระหว่างประเทศ ภายใต้ระบบนี้เงินตราของแต่ละประเทศ
สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้เสมอตามอัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาคที่ตายตัว จึงกล่าว
ได้ว่า เป็นระบบที่อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดคงที่ (Fixed Exchange Rate) ส่วนการ
แก้ไขการขาดความสมดุลของดุลการชำระเงินของประเทศต่าง ๆ จะกระทำโดยใช้ทองคำ
ที่เก็บสำรองไว้ และโดยการปรับระดับราคาและรายได้ภายในประเทศ ให้ลดตัวหรือ
ขยายตัวอย่างรวดเร็วสอดคล้องกับฐานะดุลการชำระเงิน ซึ่งจะทำให้ระบบเศรษฐกิจ
ปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในที่สุด แต่ถ้ามหาอำนาจดุลการชำระเงินนี้ขาดดุลมาก การปรับตัว
ของระบบเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นไปอย่างรุนแรงอาจก่อให้เกิดการหดตัวทางเศรษฐกิจ
และการว่างงานจนถึงขนาดที่ไม่อาจจะยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม ในระบอบสงคราม
โลกครั้งที่ ๑ ระบบมาตรฐานทองคำดำเนินงานโดยอัตโนมัติ มีส่วนสำคัญในการขยายตัวทาง
การค้า และการลงทุนระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะปริมาณทองคำ
ยังสอดคล้องกับความต้องการของโลกในขณะนั้น และมีสภาพแวดล้อมหลายประการที่
ส่งเสริมให้ระบบมาตรฐานทองคำดำเนินงานอย่างโดยอัตโนมัติ เช่น

๑. ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตามกฎหมายของระบบ กล่าวคือ เมื่อคนใด
 รับผิดชอบต่อเขาเพราะการชำระหนี้เงินเกินมูลค่า ก็จะปล่อยให้ปริมาณเงินในประเทศ
 ขยายตัวอย่างสอดคล้องกับปริมาณทองคำที่ได้รับเพิ่มขึ้นนั้นทำให้การปรับดุลการชำระหนี้เงิน
 ให้กลับสู่สภาพสมดุล เป็นไปโดยอัตโนมัติส่วนประเทศที่การชำระหนี้เงินขาดมูลค่าและมีทองคำ
 ไหลออกนอกประเทศ ก็ปล่อยให้ปริมาณเงินในประเทศหดตัว จนดุลการชำระหนี้เงินกลับ
 คืนสู่สภาพสมดุล

๒. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ยังไม่ได้มีการ
 เน้นถึงปัญหาเรื่องระดับรายได้ และการมีงานทำของประชาชน ซึ่งอาจถูกกระทบ
 กระเทือนได้เมื่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มหรือลดลง ดังนั้นระดับราคาจึงมี
 ความยืดหยุ่นมาก คือเมื่อมีการเพิ่มหรือลดปริมาณเงินเมื่อใดอันเนื่องมาจากการเคลื่อนไหว
 ของทองคำระหว่างประเทศ ระดับราคาจะเพิ่มหรือลดตามไปด้วยทันที ด้วยเหตุนี้
 การทำงานของระบบการปรับตัวจึงเป็นไปอย่างเสรีไม่มีการชักขวางและแทรกแซงโดย
 รัฐบาล อย่างไรก็ตาม สถานการณ์เช่นนี้จะไม่เป็นจริงอีกต่อไป ภายหลังจากเกิด
 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ เนื่องจากรัฐบาลจำเป็นต้องเข้าไป
 ช่วยคุ้มครองความเป็นอยู่ของประชาชน ด้วยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่ชักขวาง
 การทำงานของระบบการปรับตัวเพื่อมิให้เศรษฐกิจหลักตัวจนเกิดปัญหา เรื่องการผลิตและ
 การมีงานทำ นอกจากนั้นสหประชาชาติก็ยังพยายามชักขวางมิให้ระดับค่าจ้างลดลง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑ เกิดขึ้นได้นำความปั่นป่วนมาสู่วงการค่าและการ
 ชำระหนี้เงินของโลกเป็นอันมาก ระบบมาตรฐานทองคำที่ดำเนินมาอย่างราบรื่นต้องถูก
 ยกเลิกไปชั่วคราว เพราะแต่ละประเทศจำเป็นต้องควบคุมระบบการค่าและการแลกเปลี่ยนเงิน
 เปลี่ยนเงิน เพราะเหตุผลทางการสงคราม ภายหลังจากที่สงครามสงบลงประเทศ
 ต่าง ๆ พยายามที่จะกลับสู่ระบบมาตรฐานทองคำอีกครั้ง โดยบางประเทศ เช่น
 สหราชอาณาจักรไต้หวันกลับไปใช้อัตราเสมอภาคกับทองคำในระดับเดิม แต่เนื่องจาก
 สภาพการณ์ต่าง ๆ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทำให้

ระบบดังกล่าวนี้ทองขุดเลิกไปอีกครั้งหนึ่ง เช่น สหราชอาณาจักรออกจากระบบมาตรฐานทองคำใน พ.ศ. ๒๔๗๔ และหลังจากเกิดเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก (พ.ศ. ๒๔๗๒-๒๔๗๖) ประเทศต่าง ๆ ประมาณ ๑๕ ประเทศต้องออกจากมาตรฐานทองคำในที่สุด เช่น สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เยอรมัน ปีพ.ศ. ๒๔๗๖ ในระยะนี้ความปั่นป่วนได้เกิดขึ้นในระบบการเงินระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก เพราะประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญแก่การลดค่าเงินของตน เพื่อปกป้องประโยชน์ของตนเอง ส่วนการแข่งขันกันลดค่าเงิน ลอยอัตราแลกเปลี่ยนและความคุมการไหลและการชำระเงินระหว่างประเทศ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้การค้าระหว่างประเทศหดตัวเป็นอย่างมาก คือลดลงจาก ๖๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๔๗๒ ลงเหลือ ๒๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๔๗๔ เมื่อการค้าฟื้นตัวขึ้นในปี ๒๔๗๖ ราคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๒๔,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งยังต่ำกว่าระดับในปี ๒๔๗๒ มาก

ความเจริญทางเศรษฐกิจ การค้าและการเงินระหว่างประเทศทำให้ศูนย์กลางการค้า และการเงินที่สำคัญของโลกมีเพิ่มขึ้น คือ แทนที่จะมีเพียงแห่งเดียวที่ลอนดอน ในสหราชอาณาจักรซึ่งเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของระบบการเงินก็มีนิวยอร์กและปารีสเพิ่มขึ้น ทำให้ระบบปรับลดการชำระเงินภายในระบบมาตรฐานทองคำที่กระทำนานโยบายภายในประเทศยุ่งยากขึ้น การหักบัญชีระหว่างประเทศยุ่งยากขึ้น และมีอันตรายจากการย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเพื่อหาผลประโยชน์เกิดขึ้นด้วย ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อรายได้ประชาชาติ การว่างงาน แรงงาน อันเป็นปัญหาสำคัญของระบบเศรษฐกิจ

ในระยะหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ ๑ ยุติลงใหม่ ๆ ระบบมาตรฐานทองคำเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในระบบการเงินระหว่างประเทศ (Gold Exchange Standard) เนื่องจากทองคำมีอายุเริ่มไม่เพียงพอกับความต้องการทางการค้าระหว่างประเทศ ประเทศต่าง ๆ จึงหาทางแก้ไขปัญหานี้ด้วยการใช้เงินตราต่างประเทศที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ ส่วนใหญ่ได้แก่เงินปอนด์สเตอร์ลิงให้ถือไว้เป็นส่วนหนึ่งของเงินสำรองระหว่างประเทศ นับไปว่าทองคำเริ่มมีบทบาทน้อยลง แต่อย่างไรก็ตาม

รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ก็ยังคงพยายามรักษาค่าของเงินตราด้วยการสะสมทองคำ หรือยังคงพยายามรักษาค่าเงินตราโดยเทียบเท่ากับทองคำ และขณะเดียวกันก็รักษาค่าของเงินตราด้วยการเทียบกับเงินตราประเทศอื่น ในที่สุดเปลี่ยนมาเป็นการรักษาค่าของเงินตราโดยการเข้าไปแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศโดยตรง

ในระยะนี้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ เริ่มมีความสำคัญเพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับเงินปอนด์สเตอร์ลิง ในฐานะเงินตราที่ใ้รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดและถือเป็นเงินสำรองระหว่างประเทศ เนื่องจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับตลาดเงินตราต่างประเทศโดยตรงจำเป็นต้องที่ประเทศต่าง ๆ ต้องถือเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น (เงินดอลลาร์ สรอ. และเงินปอนด์สเตอร์ลิง) และเลือกเทียบอัตราแลกเปลี่ยนกับเงินตราต่างประเทศ สกุดสำคัญ ๆ แทนที่จะเทียบกับทองคำเหมือนแต่ก่อน

มีปัจจัยหลายประการที่แสดงให้เห็นว่าระบบการเงินระหว่างประเทศในขณะนั้น อยู่ในระยะที่ไม่มั่นคง จำเป็นต้องมีการวิวัฒนาการไปสู่ระบบที่มีความมั่นคงกว่าที่เป็นอยู่

เช่น

๑. มีการปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยน เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะของตลาด
๒. มีการตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน
๓. มีการใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา
๔. มีการควบคุมการปรววรรค
๕. มีการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ และรวมกลุ่มประเทศคล้าย

ลักษณะของระบบการเงินระหว่างประเทศปัจจุบัน

ระบบการเงินระหว่างประเทศในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ถูก สร้างขึ้นด้วยความพยายามระหว่างประเทศที่จะให้เกิดระบบการเงินระหว่างประเทศ

ที่มั่นคง และป้องกันมิให้ภัยร้ายแรงที่เกิดขึ้นในระยะที่เศรษฐกิจตกต่ำเกิดขึ้นอีก
 เพื่อที่จะทำให้เกิดระบบการค้าเป็นธุรกรรมระหว่างประเทศที่ยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ
 ความสำคัญของทองคำในฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศมีบทบาทลดลงเป็นลำดับ
 ในขณะเดียวกันเงินดอลลาร์ สรอ. ในฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศกลับมีบทบาท
 และความสำคัญเพิ่มมากขึ้นระบบการเงินระหว่างประเทศของโลกเสรีในปัจจุบันนี้
 เป็นผลของการประชุมตกลงระหว่างประเทศสันนิบาตในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่เมือง
 Bretton Woods เมื่อเดือนกรกฎาคม ๑๙๔๖ และได้เริ่มใช้เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒
 ยุติลง ระบบการเงินระหว่างประเทศดังกล่าวซึ่งเรียกกันอย่างแพร่หลายว่าระบบ
 Bretton Woods หรือระบบ Par Value มีกองทุนการเงินระหว่างประเทศ
 หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่ากองทุนการเงิน ซึ่งเป็นองค์การชำนาญพิเศษขององค์การหนึ่งของ
 องค์การสหประชาชาติเป็นศูนย์กลางที่ช่วยทำให้เกิดความยืดหยุ่นในระบบ และคอยดูแล
 ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย รักษาเสถียรภาพทางการเงินระหว่างประเทศ
 ส่งเสริมความเจริญทางการค้าและเศรษฐกิจของโลก ประเทศที่เป็นสมาชิกกองทุน
 การเงิน หรือเป็นสมาชิกของระบบปัจจุบันนี้มี ๑๒๕ ประเทศ ซึ่งรวมประเทศ
 ในฝ่ายโลกเสรีเกือบทั้งหมด ระบบการเงินระหว่างประเทศในปัจจุบันคือเอาระบบ
 มาตราปรึวรรคทองคำเป็นรากฐานในการปฏิบัติและการวางนโยบายได้พยายามเสริมสร้าง
 ให้เกิดความมั่นคงขึ้นภายใต้การดำเนินงานของกฎเกณฑ์ของกองทุนการเงิน

ลักษณะสำคัญของระบบการเงินระหว่างประเทศปัจจุบัน

๑. อัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาค สมาชิกของกองทุนการเงินรวมทั้งประเทศไทย
 มีพันธะต้องกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาคระหว่างเงินตราของตนกับทองคำ หรือ
 สิทธิพิเศษถอนเงิน และต้องรักษามิให้อัตราแลกเปลี่ยนทันทีในตลาดเปลี่ยนแปลงไม่
 เกินกว่าขอบเขต หรือ "Margin" ที่กำหนดไว้ ซึ่งขณะนี้กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ
 ๒% ของอัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาค อย่างไรก็ตาม กองทุนการเงินยอมให้เปลี่ยน
 อัตราเสมอภาคนี้ได้ในกรณีที่เห็นว่าดุลการชำระเงินของประเทศสมาชิกกองทุนการเงิน

เกิดการขาดความสมดุลอย่างรวดเร็ว มาตรการนี้จะช่วยป้องกันมิให้ประเทศต่าง ๆ
แข่งขันกันลดค่าของเงินตราของตนเพื่อแย่งตลาดสินค้าออกระหว่างกัน ซึ่งได้เคยเกิดขึ้น
มาแล้วในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒

ระบบ Par Value ซึ่งรัฐบาลทุนการเป็นศูนย์กลาง เป็นระบบที่
ต้องการให้อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมีเสถียรภาพในมากที่สุด เพราะนอกจากจะกำหนด
ให้ประเทศสมาชิกกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาคแล้ว ยังกำหนดให้ประเทศสมาชิก
มีหน้าที่ต้องรักษ้อัตราแลกเปลี่ยนทันทีของเงินตราของตนกับเงินตราต่างประเทศภายใน
Margin กล่าวคือภายใน Margin ที่กำหนดไว้ไม่เกินกว่าร้อยละ ๒๕ ของอัตรา
เสมอภาค ขณะใดขณะหนึ่งอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดของประเทศสมาชิกจะสูงขึ้นเกินกว่า
อัตราเสมอภาคได้ไม่เกินร้อยละ ๒๕ หรือต่ำกว่าอัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาคเกิน
ร้อยละ ๒๕ ถ้าหากจะพูดในแง่ของเงินบาท หมายความว่า ถ้าอัตราเสมอภาคของ
บาทและดอลลาร์ สรอ. จำนวนใดเท่ากับ ๑ ดอลลาร์ สรอ. คือ ๒๐.๐๐ บาท
อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและดอลลาร์ สรอ. ในตลาดกรุงเทพฯ ควรต้อง
เปลี่ยนแปลงอยู่ภายในช่วง ๑๘.๕๕ บาท ถึง ๒๐.๕๕ บาท คือ ๑ ดอลลาร์ สรอ.
หากอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมีที่ท่าจะเคลื่อนหรือเปลี่ยนแปลงออกนอกขอบเขตดังกล่าว
ทางการมักต้องใช้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเข้าแทรกแซงในตลาด คือ ทางการ
จะซื้อเงินตราต่างประเทศออกจากตลาดในขณะที่เงินตราต่างประเทศมากเกินไปจน
อัตราแลกเปลี่ยนลดต่ำเกินไป หรือนำเงินตราต่างประเทศออกขายในตลาดในขณะที่
เกิดการขาดแคลนจนทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงเกินไป ผลของการแทรกแซงมักจะทำให้
อัตราแลกเปลี่ยนโดยทั่วไปเกิดเสถียรภาพ และประเทศส่วนใหญ่มักใช้เงินดอลลาร์ สรอ.
เข้าแทรกแซงเพราะเป็นเงินที่มีความสำคัญที่สุดในธุรกิจระหว่างประเทศ ก่อน
๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ รัฐบาลสหรัฐฯ ยินยอมรับแลกเปลี่ยนดอลลาร์ สรอ.
จากทางการประเทศต่าง ๆ เป็นทองคำกายตัว ^{ในอัตรา} ถือว่าเป็นการรักษาเสถียรภาพ
ของอัตราแลกเปลี่ยนแนวหนึ่งตามทฤษฎีของความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงิน การที่
เงินตราสกุลต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนเป็นดอลลาร์ สรอ. ได้ และดอลลาร์ สรอ.

ยังสามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้อีกด้วยนั้น ทำให้เรียกระบบการเงินระหว่างประเทศ
 นี้ชื่อหนึ่งว่าเป็นระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Exchange Standard)
 ครั้นรัฐบาลสหรัฐฯ ประกาศยุติการรับแลกเปลี่ยนดอลลาร์ สรอ. เป็นทองคำเป็นการ
 ชั่วคราว เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ระบบการเงินระหว่างประเทศ
 ในขณะนั้นจึงมีลักษณะเป็นระบบ Pure Dollar Standard เพราะใช้ดอลลาร์ สรอ.
 เป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียว

๒. เงินสำรองระหว่างประเทศ การขาดแคลนทองคำทำให้ต้องใช้สิทธินิยม
 ดอนเงิน เงินตราต่างประเทศสกุลสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะดอลลาร์ สรอ.
 ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมัน และสินทรัพย์สำรองในกองทุนการเงินเป็นเงินสำรอง
 ระหว่างประเทศควบคู่กับทองคำ สินทรัพย์สำรองระหว่างประเทศเหล่านี้ รวมทั้ง
 เครดิตระยะสั้นที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งจากกองทุนการเงินในยามที่เงินสำรอง
 ต่าง ๆ ขาดแคลนมีหน้าที่สำคัญในการช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถชดเชยการขาดดุล
 ในดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และสามารถรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนในตลาด
 ใหม่นี้เสถียรภาพ การที่มีเงินสำรองระหว่างประเทศอย่างเพียงพอ นอกจากจะช่วย
 ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศแล้วยังช่วยป้องกันมิให้ประเทศต่าง ๆ เห็นความจำเป็น
 ที่จะต้องแก้ไขปัญหาคดุลการชำระเงินด้วยการควบคุมทางการค้าและการชำระเงินกับ
 ต่างประเทศ ดังนั้นในยามที่ประเทศสมาชิกขาดแคลนเงินตราต่างประเทศและมีปัญหา
 คดุลการชำระเงิน กองทุนการเงินอาจต้องยื่นมือเข้าไปให้ความช่วยเหลือทางการเงิน
 แก่ประเทศสมาชิก เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ประเทศสมาชิกเกิดความจำเป็นต้องแก้ไข
 ปัญหาของนครด้วยการจำกัดหรือควบคุมทางการค้าและการชำระเงินกับต่างประเศ
 ดังกล่าวแล้ว หรือจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินเปลี่ยนค่าของเงินของตน

การช่วยเหลือทางการเงินของกองทุนการเงินมักจะมีเงื่อนไขผูกมัด คือ
 ประเทศสมาชิกองค์กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหานั้นที่เกิดขึ้น ส่วนใน
 ยามปกติกองทุนการเงินมักคอยติดตามดูความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ

สมาชิก และคอยให้คำแนะนำ เพื่อป้องกันมิให้เกิดมีปัญหาทางเศรษฐกิจ และกิจการ
ชำระเงินเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่ากองทุนการเงินระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญอย่างมาก
ในการช่วยรักษาเสถียรภาพและความสงบในระบบการเงินระหว่างประเทศ

เป็นที่น่าสังเกตว่า เงินสำรองของโลกในส่วนที่เป็นทองคำนั้นเกือบ ๆ ๑๓๐
เป็นล้านล้านบาท จนในปัจจุบันเหลือเพียงร้อยละ ๒๕ ของเงินสำรองของโลก นั่นคือ
ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเงินตราของประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ดอลลาร์ สรอ. เงินปอนด์สเตอร์ลิง
และมาร์คเยอรมัน มีอัตราส่วนร้อยละ ๒๕ ซึ่งเท่ากับว่า ทองคำลดบทบาทในการเป็น
เงินสำรองของโลกลง จนประเทศต่าง ๆ ถือว่าทองคำเป็นเงินสำรองระหว่างประเทศ
แหล่งสุดท้ายเท่านั้น

๓. ระบบการปรับตัวหรือปรับดุลการชำระเงิน เมื่อมีการขาดดุลในดุล
การชำระเงินขึ้น ประเทศต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องปรับเศรษฐกิจของตนในทันทีเพื่อคืน
ระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) แต่จะมีกลไกต่าง ๆ ที่ทำให้สามารถแก้
ปัญหาการขาดความสมดุลในดุลการชำระเงิน และให้เกิดผลกระทบกระเทือนน้อยที่สุด
ต่อการว่างงาน อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจ ราคาสินค้า การค้าและการ
ชำระเงินกับต่างประเทศ การเคลื่อนไหวของเงินทุนระหว่างประเทศและเสถียรภาพ
ของอัตราแลกเปลี่ยน โดยการใช้จ่ายเงินสำรองระหว่างประเทศของตน หรือใช้เครดิต
ในรูปต่าง ๆ ชดเชยการขาดความสมดุล เพื่อให้รัฐบาลมีเวลาแก้ปัญหาความไม่สมดุล
ที่เกิดขึ้นด้วยมาตรการที่นุ่มนวล แทนหากว่าการขาดความสมดุลในดุลการชำระเงิน
เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เกิดขึ้นทีละน้อยเป็นเวลาหลายปี ซึ่งอาจเกิดจากความ
ไม่เพียงพอของมาตรการที่ใช้ หรือเป็นเพราะความบกพร่องในเครื่องกลไกบางอย่าง
ของระบบการปรับดุลการชำระเงิน โดยเฉพาะกรณีของประเทศสำคัญบางประเทศที่อยู่
ภายนอกวินัยของกองทุนการเงินด้วยเหตุผลอย่างหนึ่ง การเคลื่อนไหวของเงินสำรอง
ระหว่างประเทศและเงินทุนอื่นเพื่อชดเชยการขาดความสมดุลจะเกิดขึ้นอย่างมาก
และเป็นเวลานาน จนเกิดการมีคืบเพิ่มขึ้นในกระแสการหมุนเวียนของเงินตราระหว่าง

ประเทศ และเกิดความกดดันทางค่าอัตราแลกเปลี่ยนในที่สุด เกิดการเก็งกำไรใน
ค่าของเงิน จนอาจทำให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นได้

๔. การควบคุมการชำระเงิน เพื่อการกำรระหว่างประเทศจะกระทำได้อเมื่อ
ได้รับอนุมัติจากกองทุนการเงินแห่งใหม่ก็จะได้รับอนุญาตแต่เฉพาะในกรณีที่เกิดปัญหาต่อ
การชำระเงินเท่านั้น ทั้งนี้หมายความว่าประเทศอื่น ๆ มีทางควบคุมดูแลพฤติการณ์ของ
ประเทศอื่น ๆ ทางด้านการชำระเงินระหว่างประเทศได้ โดยผ่านกองทุนการเงิน
การควบคุมเช่นนี้เป็นมาตรการหนึ่งที่กองทุนการเงินใช้เป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดระบบ
การแลกเปลี่ยนเงินที่เสรีระหว่างเงินตราสกุลต่าง ๆ ทางด้านธุรกิจเดินสะพัดระหว่าง
ประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย